

TEATROFORUM

Antzerkiaren bidez, indarkeria eta jarrera arrazistak prebenitzeko Irlandan arrakasta izaten ari zen esperientzia bat –Antzerki-Forum metodoan oinarritutakoa– ezagutzeko aukera izan zuen Baketik-ek 2006an zehar. Ekimenak berak duen interesaren eta gizartean edo euskal eskola komunitatean zagoen kezkaurrean, esku-hartze prebentibo honetako bultzatzaileekin harremanetan, esperientzia pilotu bat antolatzea erabaki zuen Baketik-ek euskal ikastetxeei zuzenduta.

Era horretan, 2007an Baketik-ek eskolan indarkeria eta jarrera arrazistak prebenitzeko antzerki sozial bidezko esperientzia pilotu bat eraman zuen aurrera. Hau kontuan hartuta Antzerki-Foruma zabaltzeko egitasmoa prestatu zen. Egun Baketik-ek hainbat gai jorratzen ditu metodologia honekin.

Egindako ebaluazioan bai ikasleak, bai lagundu dieten irakasleak, bai Baketik eta baita saioak ikusi ahal izan dituzten pertsonak bat datoz honakoan: antzerki partehartzailearen formula hau zuzena eta eraginkorra da eskolan balio etikoak bultzatzeko. Bi ezaugarri garrantzitsu ditu:

- Helduok haurrei zuzentzen diegun diskurtso, teoria edo gomendioaren aurrean, ekimen honek lengoia kreatibo, dibertigarri eta inplikatzailerik ekartzen du beraiekiko komunikazio bide bezala, hau askoz didaktikoagoa eta pedagogikoagoa izanik;
- Helduok edo irakasleok arrazismoa edo eskola jazarpena bezalako gaietaz hitz egitean haurrak entzumen pasiboko posizioan jarri beharrean, Antzerki-Forumak ikusle izateaz gain, aktore eta zuzendari direneko esperientzia bat bizitzeko aukera ematen die. Bidezkoa ez den errealitate bat aldatzeko aukera dute fikzioan. Antzerkian eraldaketa horren subjektu izateak, bizitza errealean ere modu horretako aldaketan subjektu izaten laguntzen die.

Antzerki Foruma eskoletara aplikatuta

Antzerki-Forum metodoa Brasilen sortu zen 70eko hamarkadan nekazariak eta langileak euren eskubideak aldarrikatzeko erabili zutenean. Augusto Boal izan zen sortzailea eta Paulo Freireren pedagogiari jarraipena eman zion. Ondoren irakasleak eta ikasleak erabili zuten; eta gaur egun praktikan jartzen dute artistek, gizarte langileak, psikoterapeutek eta GKEek kale, eskola, eliza, sindikatu, antzerki, kartzela, etabarretan.

Eskolan antzerki eredu hau aplikatzerakoan, lehen zatian, 25 minutu inguru irauten duen antzezpenean aukeratutako gaiarekin harremana izanik (arrazismoa eta eskola-indarkeria, harreman sexu-afektiboak, inmigrazioa eta integrazioa...) bukaera zorizaiztoko duen istorio bat kontatzen du. Antzezpenearen ondoren, bigarren zatian ekiten zaio. Moderatzaileak ikuslegoari galdetzen dio istorioaren zein elementu alda zitezkeen amaiera positiboago batera bideratzeko. Orduan ikuslegoa istorioaren parte sentitzen hasten da. Iradokizunak, momentuan, bat-batean asmatzen dira eta azkenean ikusleak beraiek dira ikusi nahi dituzten aldaketak adierazten dituztenak, taula gainean, aktoreekin batera. Honela eurak dira kontu honetan esku hartzen hasten direnak.

Horrela, antzezpenean irauten duen bitartean, antzerki lan bera ikuspegi desberdinetatik kontatu ahal izango da, ikusleen adierazpen eta iradokizunen arabera, hauek norabide aldaketa positiboa ematera gonbidatuko direlako. Euren adinekin lotura duten gaiei aurre egiterakoan metodo eragin-trukatzaile eta partehartzaile erabiliko da, eta beraien adin bera zein egunero bizi dituzten harreman eta emozio berberak dauzkaten gaitzuen kontakizunen bidez, ikusle gazteak aurkezten zaien istorioarekiko identifikatuta sentitzen dira. Esperientzia honek gazteak antzezpenearekin maila emozionalean eta baita fisikoan ere inplikatzeko lortzen du.

Errealitate entsegu hau metodoaren hirugarren zatian luzatzen da. Orduan ikuslegoa talde txikitik banatzen da ezagutzen dituzten edo eskolan aurre egin behar izaten dituzten egoera desberdinak aztertzeko asmoz. Programaren azken zatian bizikidetzatza hitzarmena dakar, irakasle eta ikasleen informazioaren laguntzarekin. Hitzarmen hau ikasle guztiek sinatu beharko dute.

Esperientziak frogatzen du ikuslego guztiaren arreta bereganatzen duela, eskola eremuan kilduta edo larderituta sentitu ahal izan zirenei edo ahulagoak izan zitezkeenei hitza emateaz gain. Larderiako jokabidea zuten gazteei ere antzerki ispilu batean euren ekintzen ondorio negatiboak ikustarazten laguntzen die era berean. Programa amaitzean haurrak euren buruarekiko seguruago sentitzea espero da, aldaketak sortzeko gai eta hauek aurrera eramateko ere bai. Irakasleak, euren aldetik, pozik joaten dira gaian sakondu dutelakoan eta aldaketa horiek gelan gauzatuko direlakoan.